

ΣΤΟ ΡΗΜΑΔΙ ΤΗΣ ΥΔΡΕΪΣΑΣ

« . . . τῶν κακῶν γὰρ μητέρων
φρεύγειν τρόπους χρὴ τέκν', ὅσοις ἔνεστι νοῦς. »

(ΕΥΡΙΠ. - ΑΝΑΡΟΜΑΧΗ 230 - 231)

Κεῖνες τὶς μέρες γινότανε μεγάλο σούσουρο στὴ γειτονιά γιὰ τὴ Φανιώ τῆς Ὑδρεΐσας. Κάθε βράδι μαζεμόνταν' οἱ γειτόνισες στὴν ξώπορτα τῆς κυρὰ-Βασίλως καὶ κουρκουσουρεύανε. Κ' ἡ κυρὰ-Βασίλω, ποὺ δὲν ἄφινε νὰ τῆς ξεφύγῃ τίποτα δηγότανε, πὼς τάχα μου εἶδε πολλὲς φορὲς ἓνα λιμοκοντόρο —καθὼς τὸν ἔλεγε— νὰ μπαίνει στὸ σπίτι τῆς Ὑδρεΐσας καὶ πάντα νὰ κρατάει κᾶτι στὰ χέρια του, πότε κουτιά γεμάτα, ποιοὺς ξέρει μὲ τί λογῆς γλυκὰ καὶ πότε μπογαλάκια καλοδεμένα μὲ κορδελλίτσες χρωματιστές, σὰ νᾶχανε μέσα ψώνια, ποιοὺς ξέρει τί λογῆς φουστάνια.

Γιὰ τὶς γειτόνισες εἶτανε σίγουρο πιά, πὼς ἡ Φανιώ ξελόγιασε κάποιονε φοιτητή, μὰ ἔλα ποὺ δὲν τὶς ἔφτανε. Θέλανε σώνει καὶ καλὰ νὰ μάθουνε ποῦ καὶ πὼς τὸν γνώρισε καὶ τί σοὶ ἄνθρωπος εἶτανε.

Ἡ Χοντρολένη σίγουρο τ'όχε πὼς θάτανε κάποιος κατεργάρης ποὺ μπαινόβγαινε στὸ σπίτι, γιὰ νὰ περάσῃ τὸν καιρὸ του.

Ἡ κυρὰ-Γιάννεννα ἔβανε τὸ κεφάλι της, πὼς τὸν εἶχανε μαγεμένο τὸν καψονιό. Κ' ἡ μαμὴ τῆς γειτονιάς —ποὺ ποτές της δὲν τῆς ἄρесе νάνακατώνετε μὲ ξένες ἔννοιες— ἀποφάσιζε τώρα, γιὰ τὸ χατήρι τους, νὰ μάθῃ τὰ καθέκαστα καὶ νὰ τοὺς τὰ πῇ μὲ τὸ νὶ καὶ μὲ τὸ σῖμα. Πὼς θὰ τὰ μάθενε, δικὸς της λογαριασμός, ὅμως οἱ ἄλλες δὲν πιστεύανε, πὼς θὰ τὰ κατάφερνε, καθὼς ἔλεγε νὰ μπῇ στὸ ρημάδι τῆς Ὑδρεΐσας. Ἔτσι τὸ λέγανε τὸ σπίτι της.

Σαυτὸ τὸ σπίτι δὲν πάτησε ποτέ της γειτόνισα. Ὅχι τὼ χρόνια περάσανε ἀπ' τὴν ἡμέρα ποὺ ἡ Ὑδρεΐσα μὲ τὴν πιασμένη τὴ μάννα της καὶ τὴ θυγατέρα της τὴ Φανιώ, κάτσανε σὲ κείνο τὸ χαμῶσπιτο. Παράθυρο δὲν ἀνοιζανε ποτέ τους καὶ τὸ τζάκι τους δὲν κάπνισε μιὰ φορὰ. Κάθε δωλινὸ μονάχα βλέπανε τὴν Ὑδρεΐσα νὰ βγαίνει μὲ τὴ Φανιώ.

Ἡ Ὑδρεΐσα, γυναῖκα ψιλὴ ὥς κεῖ πάνω, καμμιά πενηνταριά χρονῶ, φοροῦσε πάντα τὸ χρυσαφὶ της φακιόλι καὶ τὸ φκιασίδι μὲ τὴ χούφτα. Περιπατοῦσε καμαρωτά, μονοκόκκαλη σὰν τὸ λύκο καὶ

τῆς ἄρεσε νὰ δείχνῃ τὶς βαμμένες κριατολῆς, ποῦχε στὸ πρόσωπό της. Στὸ πλάϊ της, μιὰ δρασκελιὰ τόπο πὶδ πίσω, ἀκλουθοῦσε ἡ Φανιώ, καλοδεμένη κοπέλλα, μελαχροينوῦλα. Περιπατοῦσε ξεσκούφωτη πάντα, μὲ γυαλισμένη χωρίστα τὰ κατσαρά της μαλλιά. Χαμήλωνε τὰ μαῦρα της μάτια μὲ περίσια χάρη. Τὸ μικρὸ της κατακόκκινο στοματάκι δὲ γέλοῦσε ποτὲς καὶ θαρροῦσες, πὼς κάποιος κρυφὸς πόνος, ὥγκονε τὰ στρογγυλά της στηθάκια.

Καὶ τί ταπεινὰ ποὺ ντυνότανε. Τῆς ἄρεσε νὰ φορῇ ἓνα καφετὶ πολκάκι σφιχτὰ-σφιχτὰ στὸ κορμάκι της.

Κάθε δειλινὸ μάννα καὶ κόρη βγαίνανε, μὰ κανεῖς δὲν ἤξερε οὔτε ποῦ πᾶνε, οὔτε πότες γυρίζουνε. Φεύγανε κι ἀφίνανε τὴ γριὰ-πιασμένη, τὴ μάννα τῆς Ὑδρεΐσας, νὰ κυλιέται στὸ βρωμιάρικο στρωσίδι τοῦ κρεββατιοῦ της καὶ νὰ μιλάει μονάχη της· κι ὄντας γυρίζανε τὰ ξημερώματα φέρνανε πάντα στὸ χαρτὶ κοιμάτια σαλάμι καὶ τυρὶ καὶ κανένα γλυκὸ κᾶπου-κᾶπου. Ἡ γριὰ ξύπνια ᾗ τοὺς πόνους τὶς περίμενε καὶ σὰν τῆς δίνανε καμμιά μπουκιὰ ᾗ τὰ κ α λ ο ὕ δ ι α ποὺ φέρνανε, τοὺς τὰ πλέρωνε μὲ χίλιες εὐκές. Χόρταινε μὲ τᾶποφάγια ποὺ κουβαλοῦσε ἡ θυγατέρα της κ' ἡ πολυαγαπημένη της ἀγγόνα καὶ δὲν τὶς ρωτοῦσε ποτέ, ποῦ γυρίζουν' ὅλη νύχτα. Μιὰ φορὰ ρώτηξε καὶ βρῆκε τὸ διάολο της. Ἀπὸ τότες ἔπαψε πιά νὰ ρωτᾷ, μὰ τόχε πικρὸ παράπονο, ποὺ τόσα χρόνια δὲν εὑρισκε κανένα δίπλα στὸ κρεββάτι της νὰ μιλήσῃ. Ὅσο γιὰ νὰ μάθῃ μάθαινε. Ἐκανε τὸν κοιμισμένο καὶ τὶς ἀγροΐκαε ποὺ κουβεντιάζανε καὶ λέγανε ποῦ καὶ ποῦ πήγανε, ποῦ καὶ ποῦ θὰ πηγαίνανε τὴν ἄλλη νύχτα.

Μὰ τῆς κουβέντας ἡ δίψα τὴν ἔκαιγε πάντα.

Τέτοια βασανισμένη ζωὴ περνοῦσε ἡ γριὰ, καρφωμένη στὸ παληοκρέββατο χρόνια. Ξένος δὲν πάτησε ποτέ, τὸ κατώφλι τῆς πόρτας τους, καὶ γιὰ δαῦτο παραξενεύτηκε, σὰν ἄκουσε μιὰ μέρα κουβέντες ἀντροΐκιες στὴν ἄλλη κάμαρα. Ἀπὸ τότες ἄκουγε ταχτικά τὸ ἴδιο πρόσωπο ποὺ ῥχότανε, καθότανε λιγάκι κι ἔφευγε. Σὲ λίγον καιρὸ ἡ γριὰ ἔννοιωσε γιατί πήγαινε κι ἀπ' τὴν κουβέντα του πίστευε, πὼς εἶτανε καλὸς ἄνθρωπος, κι ἄς μὴν τὸν εἶχε δῇ μὲ τὰ μάτια.

*

Ἐνα δειλινὸ, μόλις εἶχανε βγῇ δῶο ἡ θυγατέρα της κ' ἡ ἀγγόνα της, ἄκουσε τὴν πόρτα νὰ τρίζῃ καὶ πατήματα ἀνθρώπου νὰ ζυγώνουνε. Ξαφριάστηκε.

— Ποιὸς νᾶναι, ἔβαλε μὲ τὸ νοῦ της.

— Ποιὸς εἶναι; φώναξε.

— Κανείς. Γειτόνισα. Ἐχασα τὸ κατσουλάκι μου καὶ μπῆκα.

Εἵτανε ἡ κυρὰ-μαμμή, ποὺ πῆγαινε, σώνει καὶ καλά, νὰ μάθῃ, τί γίνεται στὸ ρημάδι τῆς Ὑδρείσας.

Μπῆκε μέσα, ζύγωσε στὸ κρεββάτι τῆς γριᾶς καὶ στρογγυλοκάθισε σὲ μιὰ μισοσπασμένη καρέκλα.

— Νὰ μὲ συμπαθῶς, κυρὰ-γειτόνισα ποὺ δὲ μπορῶ νὰ σηκωθῶ.

— Σὲ καλὸ !, εἶπε μὲ πονηριὰ ἀλεποῦς ἡ κυρὰ-μαμμή.

— Εἶμαι πιασμένη, ζάβαλι.

— Περαστικά σου.

— Φχαριστῶ.

— Κ' ἡ θυγατέρα σου ποῦναι ;

— Βγήκαν' ὄξου, ἀποκρίθηκε ἡ πιασμένη.

— Μπά ! καὶ σ' ἀφίνουνε μονάχῃ σὲ τέτοιο χάλι.

— Νύχτα σὲ νύχτα τὶς βλέπω. Τὶς ἄλλες ὥρες κοιμοῦνται καὶ λείπουνε.

— Καὶ ἡ γὼ τὰ ἴδια τραβάω μὲ τὸ γιό μου τὸ μπερμπάντη.

— Τὰ σερινικά—μουρμούρισε γκρινιάζοντας ἡ γριά—κονομοιοῦνται, μὰ τὰ θηλυκὰ δὲ χωνεύονται. Ἀνασῆκώσέ με νὰ στὰ πῶ, μιὰ καὶ βρέθηκες δῶ πέρα.

Ἡ κυρὰ-μαμμή, ἄλλο ποὺ δὲν ἤθελε. Πετάχτηκ' ἀπὸ τὴν καρέκλα τῆς καὶ μὲ προθυμίᾳ, ποὺ δὲ λέγεται, ἀνασῆκωσε τὴ γριά καὶ τὴ στήλωσε στὸν τοῖχο, βάζοντάς τῆς τὸ μαξιλάρι στὶς πλάτες.

— Θὲς νὰ σοῦ ρίξω τίποτα νὰ μὴν κρυαίνεις ;

— Δὲν κρυαίνω.

Μετὰ ἔστρωσε καλὰ τὶς πλάτες τὶς ἡ πιασμένη στὸ μαξιλάρι, ξεροκατάπιε, καὶ ἀρχίνησε :

— Μὴν πῆς, πὼς ἔχω κανένανε, κυρὰ γειτόνισα...

Ἡ κυρὰ-μαμμή γούρλωσε τὸ μάτι, τέντωσε ταυτί, καί, μένα λόγο, κρεμάστηκ' ἀπ' τὸ στόμα τῆς πιασμένης.

Κ' ἡ πιασμένη ἑξακολούθησε :

— Μένα ποὺ μὲ βλέπεις δῶ χάμου ξερὴ, πεθαμένη στὸν ἀπάνου κόσμου, ἤμουνα καὶ γὼ μεγάλη καὶ τρανή.

Κι ἀναστενάζοντας βαθεῖα :

— Μὰ τί τὰ λέω τώρα. Πᾶνε πιά στὸν πάτο τῆς θάλασσας. Καράβι καὶ πλοῦτος, καὶ ἄντρας καὶ γαμπρός. Ὅλα...

— Χριστὸς κ' ἡ Παναγιά, εἶπε μὲ πόνο τάχα, ἡ κυρὰ-μαμμή.

— Ναὶ καὶ ὁ γαμπρός μου. Νὰ γλύτων' αὐτός, δὲ θάτανε τόσο μεγάλ' ἡ συφορά. Χρυσὸς ἄνθρωπος. Θὰ τήραε καὶ μένανε κοντὰ στὴ θυγατέρα μου καὶ τὴν κακομοιριασμένη τὴν ἀγγόνα μου. Τώρα, τώρα...

— Ἐχει ὁ Θεός, εἶπε, τηράζοντας τὸ νταβάνι, ἡ κυρά-μαμμή.

— Μὰ τᾶχει γιὰ τὰ γεράματά του. Μένα μὲ κάρφωσε δωπά, νᾶκούω καὶ νὰ σηκώνετ' ἡ τρίχα μου, νὰ βλέπω καὶ νὰ πηγαίνουνε τὰ μάτια μου βρύσες.

— Μὴν ἀπολιπίσσε δά, κυρά-γειτόνισα. Σοῦ κάνει κακό.

Τὰ δάκρυα τώρα τρέχανε ἀληθινὰ σὰ βρύσες ἀπ' τὰ τσιμπλιασμένα μάτια τῆς πιασμένης. Περνούσανε ἀργὰ σταῦλακωμένο της πρόσωπο καὶ πέφτανε σταλαματιᾶς-σταλαματιᾶς στὸ μαραγκιασμένο τομάρι τῷ χεριῷ της.

Οὔτε μποροῦσε νὰ νοιώσῃ τὸ γαργάλισμα, ποὺ νοιώθει ὁ νιὸς ἄνθρωπος ἀπ' τὰ καφτερά του δάκρυα, σὰν πέφτουνε στὰ ζωντανά του χέρια. Ἀνατριχιάζει τότες αὐτός, κι' ὁ πόνος του μεγαλώνει, σάμπως μεγαλώνει κι' ὁ ἔρωτάς μας, τὴν ὥρα ποὺ μᾶς φιλεῖ στὰ χεῖλη τὰγαπημένο στόμα.

Κ' ἔκλαιγε, καὶ τὰ μάτια τῆς γριᾶς μοιάζανε μὲ θαμπὰ βρεμένα τζάμια, ποὺ δὲν τοὺς κολλάει ὁλοῦθε τὸ νερό.

Ἡ κυρά-μαμμή ἤθελε νὰ τὴν ἀφίση νὰ ξεθυμάνῃ, μὰ ἔλα ποὺ φοβήθηκε μὲ καὶ κλείσει γιὰ πάντα τὸ στόμά της κ' ἔτσι χάσει τὴν ἀποκάλυψη. Σηκώθηκε λοιπόν, ἔβγαλε τὸ βρωμιάρικο μαντίλι της ἀπ' τὴν τσέπη τοῦ μισοφοριοῦ της καὶ σκούπισε ἀπαλὰ τὰ μάτια τῆς γριᾶς λέγοντάς της:

— Σώπα καλέ. Μπά! Σὰν παιδὶ κάνεις.

Σὲ λιγάκι ἡ πιασμένη ἀναστέναξε βαθεῖα κι ἔννοιωσ' ἡ κυρά-μαμμή τὴν καρδιὰ στὸν τόπο της.

— Δὲν πιάνει παρηγοριά σὲ μένα, εἶπε. Ὅχτὼ χρόνια δῶ μέσα, δὲ μπόρεσα νὰ ἰδῶ τὸν ἥλιο, τί λόγος εἶναι.

Ἡ κακομοιριασμένη πονοῦσε στάλῃθαι.

Ἡ κάμαρά της δὲν εἶχε παραθύρι, καὶ τὸ φῶς δὲν τολμοῦσε νὰ μπῇ ἀπὸ τὸ στενὸ φεγγίτι ποῦ ἔχασκε στὴν πάνου μεριά τοῦ τοίχου.

Ξαφνικὰ ἡ κυρά-μαμμή ἀνασηκώθηκε μὲ τὴν καρέκλα της μαζὶ καὶ ζύγωσε πιότερο στὸ κρεββάτι.

— Ἀμ' σῶπα δὰ κυρά-γειτόνισα κ' ἔχεις συντροφιὰ. Ἀς εἶν' καλὰ τὰ παιδιὰ σου.

— Παῖδα νὰν τὰ κόψη. Αὐτὲς ζοῦνε γιὰ νὰ μὲ μρυζουρῶνουνε....

Ἡ κυρά-μαμμή τέντωσε ἄλλῃ μιὰ πιθαμὴ τὸ λαιμό της.

— Μικρὴ-μικρὴ τὴν ἔβγαλε στὸ μεϊντάνι τῇ Φανιώ. Μὰ φταίει κι αὐτὸ τὸ κοψόχρονο.

— Τί νὰ σοῦ κάνει τὸ κακόμοιρο, εἶπε μὲ πονηριὰ ἡ κυρά-μαμμή.

— Δὲ σοῦ λέω, μικρὴ εἵτανε, μὰ τώρα μπορεῖ, σὰ θέλει, νὰ μὴ τὴν τρέχει πὸ πίσω, σὰ σκυλλάκι.

— Ἐμ, κοιτάει τάχα ;

Ἡ γριὰ θυμωμένη, προσπαθῆσε νὰ κουνηθῇ ἀπ' τὴ θέσῃ της, μὰ τοῦ κάκου. Ἄφρισε τὸ στεγνὸ της στόμα, κ' εἶπε :

— Τὴν παίρν' ἡ στρίγγλα ὑπὸ τὸ δειλινὸ καὶ τὴ γυρῶζει κάμαρα, σὲ κάμαρα καὶ τὴ συμφωνάει σὰ νᾶναι κρέας γιὰ πούλημα καὶ τὴνε ρίχνει στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ ἐνοῦ καὶ τᾶλλουνοῦ καὶ τὴ φέρνει πίσω τὰ ξημερώματα.

— Που, πὺν ντροπές ! Καὶ τράβηξε ἡ κυρὰ μαμμὴ μὲ τὰ χέρια τὰ μάγουλά της τὰ σουφρωμένα.

Ἡ πιασμένη ἔγειρε τὸ κεφάλι καὶ σὲ λιγάκι ἀπλώνοντας μὲ δυσκολία τὰ ξερὰ της χέρια :

— Σ' ὀρκίζω, εἶπε, κυρὰ-γειτόνισα, μὴ σοῦ φύγῃ κουβέντα.

— Τί λὲς καλέ, εἶπε, κάνοντας τὸ σταυρὸ της ἡ κυρὰ-μαμμὴ. Εἶμαι τάφος γιὰ ξένα μυστικά.

— Εἶπα. Γιατὶ ἂν τὸ μάθουνε, θὰ μὲ ψήσουνε.

— Κάνε ρόκα σου, δὲν εἶμαι δὰ καμμιά κουρκουσσόρα.

— Ἐρχονται πὺν λὲς, ὥρες καὶ τὸ λυπᾶμαι. Γυρῶζει τὴν αὐγὴ μὲ τὰ μάτια κομμένα, τσακισμένη.

— Κακόμοιρο κορίτσι...

— Ὅτι μπόρεσε φύλαξε... Εἶπε ἡ πιασμένη μὲ χαμηλὴ φωνή.

— Μπά !

— Ἐτσι τῆς λέει κείνη.

— Ἡ μάνα της ;

— Ἀμὴ ποιὸς ἄλλος. Αὐτὴ πὺν δὲ μπορῶ νὰ τὴ νοιώσω. Τήρα κακομοίρα μου, τῆς λέει, ἄσ' τους νὰ σοῦ κάνουν' ὅτι θέλουνε, μὰ φύλαξε τὴν τιμὴ σου.

— Πάλι καλά.

— Μὰ τί τὰ θές. Ὅπως κι ἂν τὸ κάνεις ντροπὲς εἶναι.

— Δὲν εἶναι δὰ κ' ἡ πρώτη. Ἐπειτα δὲν τὸ ξέρει κι ὁ κόσμος ὅλος.

— Μὴ σοῦ φύγῃ κουβέντα κυρὰ-γειτόνισα, γιὰ τὸ Θεό.

— Ἐ ! μὰ πάλι τὰ ἴδια ;

— Ὅχι. Μονὲ φοβᾶμαι μὴν ἀκουστῇ τίποτα, γιὰτὶ ξέρεις μᾶς τὴ γυρεύει ἓνα καλοκαμωμένο παιδί.

— Δόξα σοι ὁ Θεός ! εἶπε ἡ κυρὰ-μαμμὴ, μὲ τρόπο πὺν μποροῦσες νὰ πιστέψῃς, πὼς μίλαγε ἡ ὁσία Μαρία.

— Εἶναι δυὸ μῆνες πὺν τὴν εἶδε καὶ τὴν ἀγάπησε.

— Καὶ τί ἀνθρωπος εἶναι ;

— Σὲ κάποια μπάγκα δουλεύει. Φαίνεται νά'χει καὶ τὸν τρόπο του, γιατί πάντα καίτι θὰ τῆς φέρει.

Τώρα πιά ἡ κυρά-μαμμὴ πού τ'ἄξερε οὔλα, ἔτριψε τὰ χέρια τῆς ἀπὸ χαρὰ καὶ ξαναρώτησε :

— Καὶ πότε μὲ τὸ καλό;

Ἡ πιασμένη, πού νόμισε, πὼς χάρηκε κ' ἡ γειτόνισα γιὰ τὴν ἀγαπημένη τῆς τὴν ἀγγόνα, πῆρε καινούρια φόρα κι ἄφησε τὴ γλῶσσα τῆς νὰ λυθῇ :

— Τοῦτο εἶναι τώρα, εἶπε. Ἡ Φανιώ τὸν ἀγαπάει σὰν τρελλή. Τὴν ἀκούω γώ, πού παραμιλάει σὰν κοιμᾶται. Ὅλο τὸ νομά του λέει κι ἀναστενάξει. Μὰ μὴν τόσο χαίρεσαι καὶ δὲν τονε θέλει.

— ὦμ γιατί!

— Δὲν παντρεύεται, λέει.

— Ἄλλο τοῦτο.

— Καὶ γκρινιάζουνται μὲ τὴ μάννα τῆς, γιατί κείνη θέλει νάντονε κάνει γαμπρό.

— Ὑε, ἡ κακομοῖρα...

— Τῆς ἀρέσει πού τῆς καλομιλάει. Ἐπειτα ποιὸς ξέρει τί βάνει μὲ τὸ νοῦ τῆς! Τονε βλέπει καλόψυχο καὶ θαρρεῖ πὼς εὐκολώτερα θὰ τὴν τριγυρῶσει παντρεμμένη...

— Θεὸς φυλάξῃ, εἶπε κ' ἡ κυρά-μαμμὴ καὶ τινάχτηκε πάνου στὴν καρέκλα τῆς.

— Ἄκου πού σοῦ λέω γώ, εἶπε μὲ πίκρα ἡ πιασμένη. Αὐτὴ εἶν' ὀξαποδῶ, δὲν εἶναι μάννα.

Μετὰ ἔρριξε κάτου τὸ πρόσωπο, κρέμασε τὰ χεῖλια καὶ βουβάθηκε. Ξεσυνειδησμένη νὰ μιλῇ κουράστηκε γλήγορα καὶ τῆς ἐρχότανε γλυκὸς ὁ ὕπνος στὰ μάτια.

Ἡ κυρά-μαμμὴ κατάλαβε πιά πὼς ὅτ' εἶχε νὰ μάθῃ τῷμαθε κι ἄρχισε νὰ στριφογυρῶσιν στὴ θέσῃ τῆς. Κύτταξε κάμποσο τὴ γριὰ καὶ φάνηκε σὰ νὰ πῆρε τὴν ἀπόφασιν τῆς. Σηκώθηκ' ἔπειτα καὶ σαλιώνοντας τὴ φωνή τῆς, νὰ τὴν κάμῃ μαλακώτερη, ἔσκυψε καὶ σκούνησε σιγαλὰ τὴν πιασμένη.

Κεῖνη ξαφνιάστηκε, κι ἀνοίγοντας μὲ κόπο τὰ μάτια τῆς :

— Φεύγεις, ρώτησε.

— Καιρὸς νὰ πηγαίνω, κυρά γειτόνισα. Βασίλεψ' ὁ ἥλιος.

— Στὸ καλὸ, νά'ρχεσε.

— Θά'ρχουμ' ἔγνοια σου. Ἀντίο.

— Τράβα τὴν πόρτα σὲ παρακαλῶ.

Σὲ λίγο ἡ κυρά-μαμμὴ βρέθηκε στὸ δρόμο κι ἔτρεξε κατὰ τὴ ξώπορτα τῆς κυρὰ Βασίλως. Μπροστὰ πῆγαινε ἡ παραφουσκωμένη κοι-

λιά της μὲ τὴν ἀλατζένια ποδιά, ἔτοιμη νὰ ραγιστῇ καὶ νὰ κορώσῃ τὸν τόπο μὲ κουρκουσουριές. Πήγαινε μὲ φύσημα στρατάρχῃ πὺν γυρίζει νικητῆς. Κάτου ἀπ' τὸ κίτρινο ξεβαμένο μπαρέζι τῆς κεφαλῆς της τιναζόντουσαν οἱ ψωροκοσιίδες της, σὰν ποντικονουρές, κ' οἱ πατημένες παντόφλες της χτυπιόντουσαν ρυθμικὰ πότε στὴ γῆς καὶ πότε στὶς φτέρνες της, πὺν φαινόntonτουσαν ἀπ' τὴν ξεσκισμένη της κάλτσα. Καὶ τράβηξε ἡ κυρὰ-μαμμὴ μέσα στὸν κουρνιαχτὸ, πὺν σήκων' ὁ κουρελιασμένος ποδόγυρας τοῦ φουστανιοῦ της, κι ἔβανε μὲ τὸ νοῦ της τὸ τεῖχε νὰ γίνη σὲ λιγάκι μπροστὰ στὴν ξώπορτα τῆς κυρὰ-Βασίλως.

*

Περάσανε μέρες καὶ τίποτα δὲν ἄλλαξε στὴ γειτονιὰ καὶ στὸ σπίτι τῆς Ὑδρεΐσας. Οἱ γειτόνισες μαζεύνοντουσαν κάθε δειλινὸ στὴν ἴδια θέση καὶ ξομπλιάζανε. Τὰ ξέρανε πιά ὅλα. Καὶ κάθε φορὰ πὺν περνοῦσε ὁ λε γ ά μ ε ν ο ς γιὰ νὰ πάῃ στὸ ρ η μ á δ ι τῆς Ὑδρεΐσας πρῶτα ξερόβηξε ἡ κυρὰ-μαμμὴ, σὰν ἀρχιμουζικὸς, νὰ ποῦμε, καὶ στὴ στιγμή τὶς ἔπιαν' ὅλες ὁ βήχας.

Μιὰ μέρα, εἴταν' ἀπόγειωμα, οἱ γειτόνισες ἀκούσανε φωνές μέσα στὸ σπίτι τῆς Ὑδρεΐσας. Ποιὸς νᾶξερε γιὰτὶ τρογώντουσαν. Κάνανε συβούλιο, κ' ἡ κυρὰ-μαμμὴ—πὺν ποτές της δὲν τῆς ἄρεσε νᾶνακατώνετε σὲ ξένες ἔννοιες—ξεκίνησε καὶ πῆγε νᾶφουγκραστῇ στὴν πόρτα τῆς Ὑδρεΐσας. Κοντοζύγωσε καὶ σὰν ἄκουσε, πὺς μιλούσανε δυνατὰ, ἀντὶς νὰ βάλῃ ταῦτὶ στὴν κλειδαρότρουπα, κόλλησε τὸ μάτι, γιὰ νὰ βλέπῃ κιόλας.

Κ' εἶδε κι ἄκουσε σὰ νᾶτανε μέσα.

Στὴν πρώτη κάμαρα, τὴν κρεβατοκάμαρα τῆς Ὑδρεΐσας καὶ τῆς Φανιώς, εἴταν' οἱ διὸ γυναῖκες κι ὁ λεγάμενος μαζί μ' αὐτές. Ὡ Φανιώ μὲ τὰ μάτια κλαμένα, κατακόκκινα, στεκότανε ἔμπρὸς στὸ χαμηλὸ παράθυρο ἀκουμπισμένη πάνου σ' αὐτὸ μὲ τὸ δεξιὸν τῆς ἀγκῶνα, κ' εἶχε χάρη μάρτυρα χυμένη στὸ πρόσωπό της. Μὲ γυρισμένες τὶς πλάτες στὸν ἀγαπητικὸν της, ἔβλεπε κατὰ ὄξου καὶ τὸ μικρὸν της στηθάκι ἀνεβοκατέβαινε βιαστικά, βιαστικά.

Ὡ Ὑδρεΐσα στεκότανε στὴ μέση τῆς μισοσκότεινης κάμαρας καὶ φύσαε κ' ἔσκαε τὸ ρουθοῦνι της, σὰν ἄτι, φτασμένο κείνη τὴ στιγμή ἀπὸ μακρονὸν δρόμο. Εἶχε τὰ χέρια καρφωμένα στὴ μέση καὶ τὰ γριεμμένα της μάτια δὲ βλέπανε πουθενά.

Ἀπὸ τὴν ἄλλῃ μεριά ὁ λεγάμενος—ἄς τονε λέμε καὶ μεῖς σὰν τὶς γειτόνισες—εἶχε σωροβολιαστῇ πάνου στὴ μιὰ καὶ μονάχῃ μισοσπασμένη καρέκλα, κοντὰ στὴν πόρτα ποῦφερνε στὴν κάμαρα τῆς

πιδσμένης. Καθότανε ζερβιά μεριά κι ακούμπασε μύλο τ'αριστερό του μπράτσο και με τὴ δεξιὰ ἀπαλάμη πάνου σαυτό, στάκουμπιστήρι τῆς καρέκλας. Φοροῦσε τὸ καπέλλο του ὡς τὰ φρύδια κ'εἶχε γείρη τὸ κεφάλι συλλογισμένος και βλέποντας κατὰ τὴν πόρτα τοῦ δρόμου.

“Ὡς κ’ ἡ πιασμένη σούρθηκε — ποιὸς ξέρει με πόσα βάσανα— πάνου στο βρωμιάρικο στρωσίδι τοῦ κρεββατιοῦ της, κρέμασε τὸ κεφάλι της κ’ἔβλεπε με τὴν ἄκρη τοῦ ματιοῦ της ἀπ’ τὴν πόρτα και τὰ σάλια της στάζανε χάμου ἀπ’ τὸ χαζό της στόμα.

Κανεὶς δὲ μιλοῦσε πιά, τόσο πὺν κ’ ἡ κυρὰ-μαμμη πίστεψε, πὺς ἀλλοῦθε ἀκουστήκαν’ οἱ φωνές. Μὰ καμμιὰ φορὰ ἡ Ὑδρεῖσα κατέβασε τὰ χέρια ᾗ τὴ μέση και μύλα νὰ δυνατά της προσπάθησε νὰ φανῇ γελαστή. Μέσα της ἔβραζε λύσσα κ’ ἤθελε ν’ ἀρπάξῃ τὴ Φανιώ και νὰν τὴ σκάσῃ χάμου. Μὰ ἔλα πὺν εἶτανε κεῖ πέρα ὁ λεγάμενος. Ἀποφάσισε λοιπὸν νὰ καμωθῇ και νὰ βάλῃ τὰ δυνατά της γιὰ νὰ καταφέρῃ τὴ Φανιώ. Ξεροκατάπιε δυὸ-τρεῖς φορὲς, σκούπισε με τὸ μανίκι τὸν ἀφρὸ ποῦχε στο στόμα της και πῆγε κοντά της.

— “Ἐλα, παιδί μου, τῆς εἶπε, πὲς τὸ ναί.

Περίμενε κάμποσο κυττάζοντας τὴ Φανιώ, μὰ κείνη δὲν ἀποκρινότανε. Εἶχε καρφωμένα τὰ μάτια της στὰ κεραμύδια πὺν φαινόntonουσαν ἀπὸ τὸ παραθύρι κι ἔμοιαζε σὰν ἀπολιθωμένη. Τὰ δάκρυα εἶχανε πιά ξεραθῇ στο πρόσωπό της και μολαταῦτα τὰ μάτια της εἶτανε φωτιά και δειχνόντονουσαν πιδ κόκκινα μέσα στάπονεκρωμένο της πρόσωπο.

— Δὲ μοῦ μιλᾷς, τὴν ξαναρώτησε ἡ μάννα της.

Κ’ ἔπειτ’ ἀπὸ λιγάκι τῆς εἶπε πιδ σιγά :

— Γιατὶ δὲν τονε θές, πὺν θὰ τινε ξαναύρης τέτοια τύχη; Λεφτὰ βγάνει, σ’ἀγαπάει, τρελλαίνεται, γιατί δὲν τονε θές ;

Μιλιά ἡ Φανιώ.

Ἡ Ὑδρεῖσα ἄρχισε νὰνάφτῃ και χωρὶς νὰ θέλῃ σήκωσε τὴ φωνή της.

— Μὰ σκύλλα εἶσαι, τῆς ξανάειπε. Δέν τονε λυπᾶσαι κάνε μου !

Ἡ Φανιώ ταράχτηκε σὰ νὰ τὴν κέντησε κᾶτι στὴν καρδιά, μὰ πάλε δὲν εἶπε τίποτα.

— Τί νὰ σοῦ κάνω — γυρίζει και λέει στο λεγάμενο ἡ Ὑδρεῖσα — τί νὰ σοῦ κάνω, τέτοια σκρόφα πὺν εἶναι. Κι ἀνασηκώγοντας τὸ μεγάλο ξυλιάρικο χέρι της τὸ κατέβασε μόρμη στῶμορφο κεφαλάκι τῆς κόρης.

Ἡ Φανιώ πῆδησε σὰ λαβωμένη γάτα και τραβήχτηκε πίσω, μὰ κ’ ἡ Ὑδρεῖσα, τρέχοντας ἀπὸ κοντά, τὴ στρίμωξε στὴ γωνιά και τῆς ἔσκασε διὸ γερὰ χαστούκια κατάμουτρα.

Ὁ λεγόμενος πετάχτηκε τότες ἀπ' τὴν καρέκλα του καὶ μπαίνοντας στὴ μέση ἀνοιξε τὰ χέρια κ' ἔσπρωχνε τὴν Ὑδρεΐσα, παρακαλόντας τη.

— Ἄσε με νὰν τὴ σκίσω τὴν ἄτιμη, ἄσε με.

Ἡ γριὰ-πιασμένη ἀποσβολώθηκε, βλέποντας τὸ κακὸ ποὺ γινότανε στὴν ἀγγόνα της, μὰ δὲ μποροῦσε νὰ βγάλῃ λέξη ἀπὸ τὸ στόμα της. Τὸ λίγο αἷμα ποῦχε μαζώχτηκ' ὅλο στὸ κρεμασμένο της κεφάλι, κ' οἱ ἀναστεναγμοὶ βγαίνανε σφυρίζοντας ἀπ' τὸν ξερό της λαιμό.

— Ἄσε με νὰ τὴν πνίξω, φώναζε κείνη.

Καὶ κείνος ὁ κακομοίρης ἀγωνιζότανε νὰ τὴνε κρατήσῃ, καὶ νὰ γλυτώσῃ τὴν ἀγαπημένη του.

— Ἄστην' ἐπὶ τέλους, εἶπε καμμιὰ φορὰ κ' ἡ Φανιώ, ἄστηνε, Κώστα μου, νὰ μὲ χαρῆς.

Καὶ ξεφεύγοντας πίσω ἀπ' τὶς πλάτες τοῦ Κώστα—ἔτσι λέγανε τὸ λεγάμενο— βρέθηκε μὲ μιᾶς μπροστὰ στὴν Ὑδρεΐσα, τὴ μάννα της. Στὴ ματωμένη της ὄψη ξεχυνότανε κάποιον μεγαλειό, ποὺ λὲς κ' ἐρχότανε μέσ' ἀπὸ τὴν καρδιά της. Ἀπλώσε τὰ μικρά της χερσάκια νὰ μιλήσῃ καὶ στὴ στιγμὴ κόπηκ' ὅλη ἡ φόρα τῆς Ὑδρεΐσας.

— Στῶπα, φώναξε, στῶπα, πὼς δὲν τονε παίρνω, θές νὰ σοῦ πῶ καὶ τὸ γιατί ;

Ὁ Κώστας ζύγωσε πιώτερο γιὰ ν' ἀκούσῃ κ' ἡ Ὑδρεΐσα, μῶλο ποῦθελε νὰ κάμῃ τὴ Φανιώ νὰ μὴ μιλήσῃ, δὲ σείσθηκ' ἀπ' τὸν τόπο της.

— Τὸν ἀγαπάω, τὸν ἀγαπάω, εἶπε, ἀνοίγοντας τὰ στήθη της μὲ τὰ δυό της χέρια. Τὸν ἀγαπάω, γιὰντὸ δὲν τονε παίρνω.

Ὡρμησ' ὁ Κώστας, τρελλὸς ἀπὸ χαρὰ, νὰ τὴν ἀγκαλιάσῃ, μὰ κείνη, σπρώχνοντάς τον ἀπαλὰ, ξακολούθησε :

— Ἐγὼ μιὰ πουλημένη, τί ἔχω πιά γώ ;

— Πού, ποὺ τρελλάθηκε, φώναξ' ἡ μάννα της μὲ στριγγιὰ φωνή.

Ὁ Κώστας μαρμάρωσε.

— Θές μιὰν ἄτιμη Κώστα ; Καὶ γυρίζοντας κατὰ τὴ μάννα της.

— Σὰ μὲ τριγυρνοῦσες τῆς εἶπε στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ ἐνοῦ καὶ τάλουνου νὰ σοῦ βγάνω λεφτά, τί μοῦ γυρεύεις τώρα τιμὴ ;

Ἡ Ὑδρεΐσα ξέσπασε σ' ἔνοχο, γέλιοιο.

— Τὴν πιστεύεις, γύρισε καὶ ρώτησε τὸν Κώστα. Μὴ τὴν πιστεύεις παιδί μου, τρελλάθηκε.

— Τρελλάθηκα γώ !

— Καλὲ εἶναι κορίτσι, φώναξ' ἡ Ὑδρεΐσα μὲ πίστη, εἶναι κορίτσι.

— Κορίτσι, κορίτσι γώ ! Χά, χά.

Κανείς πιά δὲ μίλησε. Ντροπιασμέν' ἡ Φανιώ σκέπασε τὸ πρόσωπό της μὲ τὰ χέρια καὶ ῥίχτηκε σ' ἀτέλειωτο κλάμμα.

Ὁ Κώστας, μὴν πιστεύοντας πιά σταυτιά του, ἔρριξε πονετική ματιά στὴ Φανιώ καὶ πατώντας στὰ νύχια τράβηξε κατὰ τὴν πόρτα νὰ φύγῃ.

Οἱ διὸ γυναῖκες μείνανε μονάχα στὴν κάμαρα καὶ τὸ κεφάλι τῆς γριᾶς ποὺ τὶς ἔβλεπε ἀπ' τὴν πόρτα τῆς μισάντρας.

Ἡ Ὑδρείσα σὰν ἄκουσε πρώτη φορὰ, πὼς ἡ θυγατέρα της δὲν εἶτανε κορίτσι, στυλώθηκε στὸν τοῖχο νὰ μὴν πέσῃ, μὲ τὰ χέρια κρεμασμένα, παράλυτα καὶ σὰ βγῆκε πιά ὁ Κώστας ἀπ' τὴν πόρτα, τὴ ρώτησε μὲ φωνὴ σιγανή:

— Ἀλήθεια μωρή, δὲν εἶσαι πιά κορίτσι ; !

— Πολλὰ γυρεύεις, μάμμα.

ΑΘΗΝΑ

ΓΕΩΡΓ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΛΑΚΗΣ

ΣΤΗΝ ΚΥΡΙΑ ΠΡΕΣΣΙ

Ἄφωνη ὀρχήστρα ὅλο ἀπὸ φῶτα
Χαμογελαίει μέσ' στὴ μορφὴ σου,
Καὶ τοῦ κορμιοῦ σου οἱ γραμμὲς
στήνουν ἀκίνητο χορὸ,
Κ' ὑψώνεται πυκνὸ μπροστά μου
ἀνάβρυσμα ἡδονῆς ἡ Ζωὴ σου.

— ὦ ! τὸ μεθῦσι τῆς σαρκός
μέσα στῆς δίψας τὸ χαμό ! ...

ΜΑΝΟΣ ΑΡΤΑΚΗΣ